

Armáles Jána Bottyána z roku 1687

Predmetom mesiaca júl je ukážka listiny z roku 1687, vydaná cisárom Leopoldom I. a adresovaná Jánovi Bottyánovi (pravd. 1643 - 1709), slávnemu vojvodcovi protitureckých vojen a neskoršiemu kuruckému veliteľovi Františka II. Rákociho.

Typovo sa listina zaraďuje do kategórie tzv. armálesov, t.j. donačných listín, ktorou sa udeľovali alebo polepšovali erby. Názov tohto typu listiny sa odvodzuje z jej latinského pomenovania, t.j. litteræ armales, kde slovo „arma“ znamenalo pôvodne zbraň, neskôr sa používalo aj vo význame erb.

Armálesy sa vydávali už od 14. storočia. Vyhotovali sa na pergamen. Boli to oficiálne panovnícke listiny, v ktorých boli pre adresáta popísané záležitosti používania práve darovaného alebo vylepšeného erbu, ako opis erbu, neskôršie aj jeho vyobrazenia a okolnosti jeho používania. Boli podpísané samotným panovníkom, kancelárom aj tajomníkom Uhorskej kancelárie. Mali formát poskladateľného listu a boli opatrené kráľovskou pečaťou visiacej na šnúre.

Armálesy nevznikli len z iniciatívy samotného panovníka, mohli byť vydané aj na vlastnú žiadosť, ak panovník uznal v nej obsiahnuté zásluhy dotyčného žiadateľa. Bol to aj prípad Jána Bottyána, ktorý vo svojom liste adresovanom panovníkovi sám žiadal o vydanie nového erbu, resp. o obnovenie ako vyjadrenie uznania svojich vojenských zásluh panovníkom. Cisár Leopold I. vyhovel jeho žiadosti armálesom zo dňa 18.mája 1687. Bottyán však naďalej, ešte 6 ďalších rokov po vydaní tohto armálesu používal na opečiatkovanie svojich listov erb, ktorý bol levickým Bottyánom udelený v skoršom armálese, ešte z roku 1647.

Bol to erb, ktorý Ján Bottyán používal spolu s levickými predstaviteľmi svojho rodu. Bol to ešte starý otec Jána Bottyána, ktorý získal majetky v Leviciach.

Armáles Jána Bottyána je typickou ukážkou erbových listín obdobia protitureckých vojen. Odzrkadľuje sa v nich doba krutých bojov, znázorňujú sťaté turecké hlavy, krvácajúce telá, výjavy z uhorsko - tureckých vojen.